

Redacția și Administrația:
Budapesta, VII., Nyár-utca 1.

Aci sunt a să trimită tot felul
de scrisori, cereri și bani.

Tot aci să primescă anunțuri cu
prețurile cele mai mederate.

Un număr 10 fileri.

ADEVERUL

FOAIE POLITICĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

Organul partidului socialdemocrat din Ungaria.

Foaie pentru poporul muncitor roman.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:

Pe 1 an — — — — 2 coroane

Pe 1/2 an — — — — 1 coroană

Pentru strălăutate:

Pe 1 an — — — — 3 coroane

Pentru America:

Pe 1 an — — — — 1 dolar

Redactata de un comitet.

Apare in prima Vineri dupa 15.

Redactor-responsabil: Aurel Cristea.

Situația politică.

După-cum se vede, cu ocazia abdicării guvernului Wekerle și cu chestia denumirii unui alt guvern, politica iarăși a ajuns la modă în Ungaria, fiecare partid politic se ocupă numai cu chestia, care partid va ajunge să pună mâna pe frâiele guvernării acestui nefericit stat unguresc?

Toate partidele stau ca vulpea la pândă, nu cumva să combată pe acela, care o să ajungă la putere, că atunci funcțiunile și mandatele sunt gata.

Tot asemenea face și partidul naționalităților, așteaptă până regele va denumi pe noul guvern, ca atunci ea să știe cum să se poarte cu ei.

Însă noi muncitorii nu facem așa, pentru noi e indiferent cine vine la putere, noi pretindem sus și tare, realizarea votului universal, egal și secret.

Pentru-că știm, că ori-care partid ar ajunge la putere în timpul de față, sunt toate partide de clasă. Asta ne-a documentat-o actualul guvern național, în care se află și fiul lui Kossuth Lajos, Kossuth Franți, care înainte de asta cu 4 ani spunea, că va mântui națiunea, iar după ce a ajuns la putere a mântuit-o de pe lume. Ca document legea adusă de Kossuth în contra muncitorilor dela căile ferate, unde se află mai mulți unguri, apoi Andrassy cu legea lui de meserii, făcând muncitorimea ca să se supună stăpânului, să facă cu el ce vrea, sau să peară de foame, dacă nu pleacă la America, căci dreptul de organizare i-l'a răpit muncitorimeii cu desăvârșire.

Așa, că biata națiune e silită să-l lase pe Kossuth aici și să plece sub îngrijirea lui Taft, președintele Statelor-Unite.

Apoi ministrul Darányi, prin legea dereșului, a făcut direct sclavi capitalismului pe muncitorii de pământ, servitori și servitoare. Apoi Apponyi cu legea lui școlară, oprește limba maternă a naționalităților din școale. Ministrul Jekelfalusi a cerut zeci de milioane pentru mărirea salariilor ofițerilor, ca să poată petrece mai mult, iar soldatului îi destul 6 cruceri la zi.

Iar în schimb, astea toate tot de pe spatele poporului es, îi pune dări după cap, căci statului îi trebuie, pentru de-a putea Apponyi ridica plățile popilor, ca să întunece mințile poporului, ca acesta să nu protesteze contra acestor fărădelegi.

Pentru bani și pentru săculețul fără fund, popii sunt în stare să vândă întreaga lor religie.

Apoi vine Andrassy să dea drept de vot poporului, însă în loc de universal plural, în loc de secret deschis, precum la 10 săraci 1 vot, la un bogat 3 voturi. Însă muncitorimea în sutele de adunări ținute ia dat răspunsul cuvenit lui Andrassy, că dacă ia reușit a îndupleca pe rege la asta, pe popor nu-l va putea îndupleca, poporului îi trebuie vot universal, egal și secret și din asta nu lasă.

Și acum din nou spunem, ori-ce partid va veni la putere, îl constrângem, dacă chiar și jertfe am aduce, pentru realizarea dreptului de vot universal, egal și secret.

Pentru-că atunci, când se va realiza aceasta ca lege, atunci nu o să mai ajungă toți mamelucii în casa țării, aleși cu rachiu și papricaș, și cu ajutorul fi și solgăbirărilor.

De aceea trebuie, ca să ne organizăm și noi muncitorii români, ca atunci când o fi lipsă, să putem intra și noi în lupta pentru dobândirea acestui drept, pentru-că o națiune mică călcată în picioare de guvernul național maghiar, ca națiunea noastră românească nu este în Ungaria.

Ear partidul naționalităților care ar trebui și datorința morală ar avea ca să organizeze poporul pentru lupta votului universal, stau numai și pândesc ca să vadă ce să petrece, ca atunci la caz de nevoie iară să poată trimite regelui vr'o câteva telegrame, ca să le mântuiască neamul. Nu domnilor naționaliști, timpul umilinței a trecut, acuma e pretinderea și lupta, dară nu luptă cu arma de foc și cu arma organizației. Și d-voastră neavând organizație n'o să aveți nici puteri, sau poate că aveți speranță în obstrucție parlamentară? Nu la asta nu credem, că să ajungeți țelul dorit. Nu, poporul trebuie organizat așa, ca la caz de lipsă alături de muncitorimea internațională organizată pe baze economice și politice să lupte și poporul român pentru cucerirea drepturilor noastre de cetățeni.

Ear la caz de n'o faceți asta, vă arătăm înaintea poporului, că d-voastră încă nu sunteți mai buni, ca cei din clasa aristocrată maghiară, și voi încă sunteți contrari votului universal ca și aceia. I. Mihuj.

Martiri și călăi. ✕

Tovarășul Aurel Cristea achitat.

Martii, în 8 Iunie st. n., s'a pertractat în fața Curții cu jurații din Budapesta, procesul intentat contra tovarășului Aurel Cristea, pentru publicarea poesiei „Martiri și Călăi” de D. Th. Neculuță.

Ca apărător a fost tovarășul Dr. Armin Ladányi.

La orele 9, tovarășul Cristea împreună cu tovarășul Dr. Ladányi, urcă treptele tribunalului, ajungând pe coridorul etajului al II-lea lângă sala cea mare de pertractare, tovarășul Ladányi fu întâmpinat de niște jurați cu cuvintele:

— Salutare dle Ladányi! Când pe d-ta te vedem pe aici, atunci cu siguranță știm, că iară e vorba de vre-o agitație în contra noastră.

— Da, sigur! — răspunse răsând tovarășul Ladányi.

— Dar cine e acuzatul?

— Aurel Cristea!

— A, da, îl cunoaștem, am mai avut nocirea în mai multe rânduri a ne ocupa cu dânsul. Il privește pe tovarășul Cristea din cap până 'n picere și pleacă în sala de pertractare.

Punct la orele 9 și jumătate se începe pertractarea. 36 de jurați prezenți, ocupând toți loc în sală, galeriile îndesuite de tovarăși, public și jurnaliști. Iar tovarășul Cristea ocupă loc pe banca acuzatilor, iar la spate îi stă apărătorul tov. Dr. Ladányi, în față ocupă loc tribunalul, președintele tribunalului în mijloc, la spate îi stă bustul M. Sale Regelui, iar la dreapta îi stă un birău și mai la vale procurorul, la stânga un birău și mai la vale notarul tribunalului.

Președintele tribunalului deschide pertractarea și ordonează citirea listei juraților, precum tragerea de sorti, spre compunerea

curții cu jurații, care se compune din 12 jurați regulați și 2 suplenți.

După-ce s'a ales Curtea cu jurații fiecare jurat își ocupă locul, iar pe acuzat președintele îl cheamă înaintea sa, și-i pune întrebările, cum îl cheamă, de unde e, când s'a născut, etc. După aceea îi pune întrebarea tovarășului Cristea, dacă se simte vinovat pentru publicarea poesiei „Martiri și Călăi”, care conține agitație, ură etc., contra clasei de sus?

— Nu! — fu răspunsul.

— Pentru-ce nu?

— Onorat tribunal! Mult stimați dlor jurați! Nu pot să mă simt vinovat atunci, când știu, că prin publicarea poesiei, nu mi-a fost intenția de-a face agitație, precum însuși în poezie nu găsec și nici când am publicat-o nu am găsit înrânsa agitație contra clasei de sus, poezia deja a fost citită de numeroși cetățeni din Ungaria înainte de a o da eu publicității. Iar în a doua linie, nu mă pot simți vinovat atunci, când știu cu toții, că în Ungaria nu există ca să între vre-o carte, broșură, sau ziar, care să nu fie pus sub cenzură, iar dacă acei cari le vizitează găsec într'ânsele că ar conține agiție contra clasei de sus, sau contra statului, momentan prin ordin ministerial să confiscă, deci volumul de poesii, Spre țărml dreptății, până azi nu a fost confiscat, în urma căreia nu mă pot simți de vinovat și roagă pe jurați ca să-l achite.

Cu toate, că tovarășul Cristea nu vorbește perfect ungurește, a vorbit așa cum a putut, ceea-ce le-a plăcut juraților.

A urmat apoi vorbirea de acuză din partea procurorului regesc care la începutul vorbirii sale, a vorbit foarte frumos, iar pe la jumătate a început a da cu barda 'n lună, a injura la adresa conducătorilor socialiști, prefăcându-i negrii de tot înaintea juraților, iar la urmă cere juraților, ca să-l declare de vinovat pe tovarășul Cristea, din punct de vedere că-i român și a doua că-i socialist.

Urmează vorbirea de apărare ținută din partea tovarășului Dr. Armin Ladányi, care ea subt critică aspră vorbirea fără simț a procurorului, arată, că astfel de stupidități poate eși numai din gura unui procuror regesc unguresc. (Președintele sună: Nu permit să vorbiți în astfel de mod.) Tovarășul Ladányi continuă aspru înainte, (Președintele sună de nou și-l amenință cu detragerea cuvântului), spune, dar jurați, eu îmi pun toată încrederea în D-Voastră și aștept chiar dela D-Voastră, cu toate că acuzatul e român și socialist, că veți aduce o sentință dreaptă de achitare.

Urmează din nou procurorul spre a răspunde vorbirii de apărare a tovarășului Ladányi, arătând din nou conținutul periculos al poesiei, precum voeste a critica vorbirea de apărare, iar la urmă roagă din nou pe jurați, să declare pe acuzat de vinovat, pentru-că atât acuzatul, cât și apărătorul sunt socialiști.

Urmează din nou apărătorul tovarășul Ladányi, care iar critică aspru pe procuror, arată juraților, cât e de frumos conținutul poesiei, care numai agitație atât de periculoasă nu poate conține după-cum o feștește dl procuror, iar la urmă roagă pe jurați ca să achite pe tov. Cristea, de oarece atât acuzatul cât și apărătorul sunt socialiști.

După vorbirile de acuză și apărare a urmat 15 minute pauză, în care timp jurații se retrag în sala de consfătuire, spre a aduce sentința. După o consfătuire de 15 minute abia putură eși la rezultat numai prin vot secret, așa, că 6 jurați îl declară pe acuzat de vinovat, iar 6 de nevinovat.

După pauză, președintele ales din sânul juraților, declară tribunalului rezultatul votării.

Președintele tribunalului lasă să aducă pe tovarășul Cristea înăuntru, care în timpul acesta a fost într-o cameră deosebită, și-i declară: *Curtea cu juri, te-a achitat.*

Bucurie nespūsă atât pe tovarășul Cristea, Ladányi, precum pe toți tovarășii prezenți. Pertractarea se ridică la orele 2 d. a.

RĂVAȘ.

Toți acei căror le-a expirat abonamentul, sunt rugați a-l reînnoi, căci în caz contrar suspendăm trimiterea foilor.

Intărirea flotei internaționale.

După socoteala unei foi italiene, asupra cheltuelilor ce le fac marile puteri prin întărirea flotei, adevărat câți bani cheltuesc în această privință.

Cheltuelile pe anul 1909—10 au fost următoarele:

Austro-Ungaria a cheltuit	64 milioane coroane
Italia	129 " "
Rusia	249 " "
Franța	317 " "
Germania	493 " "
Statele-Unite	709 " "
Anglia	807 " "

Iar în cei patru ani din urmă (1906—1909):

Austro-Ungaria a spesat	246 milioane coroane
Italia	478 " "
Rusia	1035 " "
Franța	1229 " "
Germania	1559 " "
Statele-Unite	2229 " "
Anglia	3136 " "

Dacă vom face socoata laolaltă, ceea-ce cheltuesc marile puteri pentru întărirea flotelor marine de războiu, vom eși la cifra de 9978 milioane, aproape 10 miliarde coroane, dintre cari mai mult de jumătate din această sumă pică pe Anglia și Statele-Unite. Nu-i vorbă aceste țări sunt și cele mai bogate și încungiurate de apă.

După-cum ne-arată cifrele, Austro-Ungaria mai puțin ar cheltui, decât toate celelalte state, pentru împuternicirea flotei, însă dacă am face comparație între Austro-Ungaria și totodată să-i arătăm și starea ei mizeră, atunci la tot cazul vom eși la acel rezultat, că Austro-Ungaria în general, mai multe milioane decât ori-care stat, le aruncă în mare.

Poporul din Monarchia Austro-Ungară vrea nu vrea trebuie ca să plătească darea ce-a mare, ce an de an guvernării i-o tot ridică, pentru-că interesul lor e de-a întări flota de războiu, pentru-că's setoși după alte teritoare de pământuri, prin a căror putere a flotelor să le câștige, iar poporul plătească, în interesul lui nu se face nimic, decât în urma sarcinilor grele puse pe spatele lui de guvernări, trebuie să se aleagă cu ceva — *cu mizeria.*

800 ouă clocite — 80 arestați.

Poporul croat și-a arătat dragostea față de dragul lor Ban, prin 800 de ouă clocite. 800 de ouă clocite au plesnit în automobilul Banului. Cu asta l'a cinstit pe baronul Rauch, locuitorii orașului Bród, iar Banul Croației în schimb și-a arătat și el dragostea față de popor, lăsând ca să aresteze 80 de oameni, adevărat, după 10 ouă clocite un demonstrant. Coaliția croată a luat împrumut ouăle clocite din magazina de arme a coaliției maghiare, tocmai potrivit, ca să le poată folosi față de încrezutul coaliției maghiare.

După-cum scrie foaia „Pokret“ din Zagreb, că tot asemenea au fost demonstrații contra Banului atât în Pozsega, cât și în Ujgradiska, unde iarăși cu mere putrede au svârilit după el.

Așa trebuie să pățească toți, cari lucră în contra poporului.

Foile naționaliste și redactorii responsabili.

Te prinde mirarea, când privești la moda nouă adusă la foile naționaliste românești, cu introducerea în posturile de redactori-responsabili *culegători-tipografi.*

Pe timpuri, la o singură foaie exista ca redactor responsabil un culegător-tipograf și acela era la „Tribuna“ veche ce apărea prin anii 1885—900 în Sibiiu, cu numele Andreiu Balteș, care în acel interval cât a fost ca redactor, politica națională se juca pe spatele lui așa, că mai mult timp de cât 6—7 ani de zile era locuitorul temniței și martirul politice naționale făcute de alții. Iar în urmă, a ajuns să moară în mizerie, ca martir național.

În urma lui, a venit în postul de redactor-responsabil, George Mohan, iarăși culegător-tipograf, care nu s'a bucurat mult de postul seu, pentru-că politica națională făcută de alții, îl aruncă și pe el în rândul martirilor, în temnița Segedinului pe doi ani de zile, „Tribuna“ moare, iar cei-ce făceau politica națională, să lăpădau de dl George Mohan, ca Petru de Cristos, că era vorba de ajutor, era vorba de bani.

Însă acum de-un timp încoace, a ajuns prea de tot la modă, ca la foile naționaliste românești, să lege condiția culegătorului cu redactoratul responsabil.

Să vedeți numai: La „Drapelul“ din Lugoj, fostul redactor-responsabil Jugănarul, cul-tip. deja de prezent e la răcoare în temnița Segedinului, urmașul lui ca redactor responsabil e iarăși culegător-tipograf cu numele Atanase Bogățan, căruia încă nu i-o umbla mai bine.

La „Țara Noastră“ din Sibiiu, ca red.-resp. e iarăși cul-tip. cu numele Lazar Devan.

La „Libertatea“ dela Orăștie, a fost dar nu știm de și-acuma este, Ioan Pop, cul-tip., care a mai suferit temniță.

Iar când s'a născut „Lupta“ din Buda-pesta, fu pus de red.-resp. Vasile Macrea, cul-tip., care s'a ales cu vre-o 2 ani închi-soare, urmașul lui fu expeditorul foi sub pseudonimul de George Pleșoianu, Virgil Coroiu, care încă s'a ales cu o pedeapsă strajnică. Iar răsplata acestor doi martiri naționali, fu *trecerea graniței.* Și acum totuși s'a mai găsit un culegător-tipograf care pe lângă „condiție sigură“, să fie și red.-resp. la „Lupta“ și „Poporul Român“, însă acesta sub pseudonimul „Bucureșcu“, cu numele de Emil Taus, care încă s'o sătura nu peste mult.

Ear cât privește pe ceilalți culegători-tipografi, candidați de martiri naționali, dela celelalte foi îi lăsăm pe altă-dată.

Destul de trist, că acești oameni ocupă aceste posturi pentru „condiție sigură“ și pentru una sau două coroane mai mult la săptămână.

Acei ce fac politica națională, o fac pe spinarea „Strohmänn“-ilor, cari devin martiri și se aleg cu aceea, cu ce s'au ales ce-i mai sus amintiți.

Și cei mai mult, a ținea spatele ca muncitori, pentru o politică nefăcută în interesul muncitorimeii, în mai multe cazuri contra muncitorimeii, precum îi scăpați pe ei și vă 'nfundați pe voi.

De aceea vă atrag atențiunea culegători-tipografi români, că dacă veți continua așa, atunci azi-mâne vom ajunge acolo, ca patronii tipografici să spună: *Numai așa îți dau condiție dacă primești să fi și redactor-responsabil.*

Lăsați, dacă sunt în stare să scrie astfel, atunci să poftescă și la temniță.

In lături-dușmane Înainte proletare!

(ac.) Asta să ne fie deviza. În lături cu dușmanii. Destul am stat ca mieii, blânzi, supuși, dar acum numai. Ne facem și noi de cătră pădure.

Proletari suntem noi muncitorii, clasa de jos, și dușman ne este capitalismul, clasa de sus. Noi pretindem astăzi dela ei, ceea-ce înainte de asta ne-am rugat de ei, *pâine și drepturi poporului.*

Până acuma nu ne-a dat, dar acum vor fi siliți să ne dea, că amarul muncitorimeea nu-l mai poate suferi, mizeria nu o mai poate suporta, foamea îl muștră, iarna gerul te strânge, n'ai o haină cum să cade pe tine proletare, în care să te învelești, să nu-ți răsească vântul oasele, ghietele tale sunt rupte, umbli cu talpa goală pe pământ sau pe zăpadă, în bordeiu lângă cuptor, un gătej nu ți-se află, vântul chiuie și șuieră în bordeiul tău, și tu muncești din răsărit de soare și până în apus, în arșița soarelui, și-n frigul gerului, pe ploaie, vânt și zăpadă, ear munca ta, cine-o ia?

Dușmanul. Capitalului nemilos îi muncești tu, și-n urma muncii tale grele, plină de asudori de sânge, te alegi cu mizeria neagră, în care te afli.

Până aici ți-am descris intrucâtva durerea și suferința persoanei tale proletare-muncitor, dar să-ți mai descriu mizeria și suferințele în care se află familia ta, nevasta ta, copiii tăi, cari suferă alături cu tine, pe cari ești silit a-i da robi alături cu tine dușmanului tău de capital, care nu se 'ndură de tine și de familia ta să zică: Proletare-muncitor, locul tău e la muncă, și pentru munca ta cinstită ți-o dai și plată cinstită, din care să poți trăi cinstit cu familia ta, iar locul nevastei tale e acasă, la coliba ta, ca să-ți conducă casa, și să îngrijească de copiii tăi, iar locul copiilor tăi, e la școală și la învățătură.

A nu, asta nu veți ajunge-o, cum a-ți putea aștepta dela dușmanul vostru o astfel de humanitate?

Din acest punct de vedere, se poate vedea dușmănia capitalului ce o are față de voi, nu voește a fi uman față de voi, deviza capitalului față de muncitorime e: *în mizerie te-ai născut, și mori în mizerie.* Intocmai cum zice religia asupra omului: *Din pământ suntem născuți și-n pământ vom merge.* Tocmai bine se potrivesc amândouă, două fraze.

Dar dacă ne-am născut în mizerie, să trăim și să murim în mizerie?

O, nu! Proletare, deșteaptă-te, privește în jurul tău, căci ochi ai să vezi nedreptatea, urechi ai să auzi fărădelegea, gură și graiu ai, *prin care să-ți pretinzi pâine și dreptate!*

În lături dușmane! Tu n'ai să-mi mai țini calca, de dușmănia ta, numai țin cont, eu trebuie să-mi câștig dreptul meu de om, că și eu sunt om, după asemănarea ta dușmane, și eu aș voi să fiu mai liber, să trăiesc după munca mea cinstită, să mă pot și eu bucura de frumsețele naturii și nu numai pentru mine o vreau asta ei și pentru urmașii mei.

Pentru-că, dacă nu trăim după munca altora și trăim după munca grea a noastră, ce-o facem zi de zi, asutând din greu, bătând cu ciocan în nicovală, sau cu barosu în feară, cu sapa în pământ, cu crampănu în peatră, muncind la pământ și pe pământ, pentru a câștiga hrana voastră, muncind în ateliere pentru a vă înainta comerțul vostru, muncind sub pământ în iadurile minelor, pentru a vă scoate la suprafață, prin periclitarea vieții noastre, obiectele prețioase, cum e diamantul, briliantul, aurul, argintul, etc., de care noi nu ne bucurăm, atunci trebuie ca să pretindem sus și tare aceea, ce e al nostru.

Noi știm, că voi nu sunteți umani a ne da aceea ce pretindem și mai bine ne împingeți în prăpastii, dar noi ne-om feri de

prăpastii și-om da mâna cu frumosul ideal al socialismului, în cadrele cărora vom găsi adăpost, proletariatul întregului glob al pământului, fără deosebire de neam și religie și astfel vom porni lupta în contra voastră, pentru dobândirea cerințelor noastre.

Dușmană ne este clasa înaltă, capitalul, clericalismul, și militarismul, pe noi clericalismul ne întuneacă mințile, ne iau vederea și ne țin selaxii capitalului, militarismul e unealta statului și-a capitalului, atunci când noi proletariatul pretindem dela ei pâine și drepturi, și dacă nu ne mulțumim cu soarta, atunci în schimb de pâine și de drepturi suntem răsplătiți de unealta lor, de militarism — cu gloanțe. (Spre pildă: În Rusia, la anul 1905, în România 1907, etc.) Afară de astea furci și temniți!

Proletare! Destul ai chinuit, destul ai suferit, destul ai răbdat nedreptatea, acum ridicăți fruntea și mergi înainte, cautăți a ta tabără cu care să pornești în luptă, tabăra socialdemocrată internațională, tabăra proletară, că acolo e puterea și din ce mai mulți veți veni, cu atât mai puternică va fi, și învingerea mai apropiată va fi, și mai ușor vei putea zice: *Jos cu tiranii! Jos cu exploatații! În lături dușmane! Înainte dar, — proletare!*

Răspuns

la

articolul „Muncitorimea română și partidul socialdemocrat“.

St. Dle Redactor!

Din întâmplare mi-a ajuns în mână foaia D-Voastră „Glasul Poporului“ Nr. 6, în care am dat cu ochii de un articol intitulat „Muncitorimea română și partidul socialdemocrat“ subsemnat de D-Voastră însuși, la care mă grăbesc a da următoarele șire ca răspuns:

„D-Voastră aduceți în eroare chestia atunci, când spuneți, că Reuniunile Meseriașilor Români sunt una și aceeași ca și „Legényegylet“-urile catolice, și că pe-o formă să dă educația. Inșă lucru nu stă așa, pentru-că eu am luat parte atât în „Legényegylet“-urile catolice din Ungaria și străinătate, precum în Reuniunile meseriașilor Români, și trebuie să declar, că e mare deschilinire între aceste două.

Pentru-că în „Legényegylet“-uri educație membrilor se dă, pur și simplu pe baze religioase, până-când în Reuniunile noastre se dă membrilor o educație modernă, la tot cazul, mai mult națională.

Precum se instruează membrii, la cetit, declamat, cânt, se dau petreceri frumoase, c'un cuvânt membrii se pot distra după-cum li-e voia.

Iar în a doua linie, atrageți atențiunea comitetului din punct de vedere igienic asupra salei de biliard, aveți toată dreptatea când spuneți, că e nesănătos a sta îmbulziți și a fuma întrânsa, în timpul jocului de biliard. Cred, că comitetul o să ia măsuri în privința aceasta.

Precum trebuie să vă atrag atențiunea, că D-Voastră a-ți fost rău informat atunci, când vi-s'a spus de acel membru, că ce fel de foi vin la Reuniunea noastră, vin și din acele citate de D-Voastră, inșă vin și foi democratice românești (cari sunt? R).

Apoi asupra bibliotecii am de observat atâta, că avem literatură modernă destulă în biblioteca noastră, numai de-ar ceti membri, pot să se cultive.

Iar pe sfârșite am de obiectat, că muncitorimea română în general, trebuie crescută pe baze religioase, naționale, și numai după aceea pe baze socialdemocrate.

Deci cred, că chestia am lămurit-o, (așa credeți, a-ți căzut dle în greșală, acum om făsalauo numai, și-apoi o lămurim. Red.) numai trebuie să întindem multă vorbă.

*) Cu toate că noi nu publicăm articole sau scrisori, cari nu sunt subscrise de autor, dar deocamdată publicăm răspunsul de mai jos, cu toate, că nu e subscris decât anonim, și asta o facem pentru aceea, ca să lămurim chestia.

Scuzați Dle Redactor, pentru-că deocamdată nu mă subscriu, inșă foaia D-Voastră regulat am s'o cetesc de aici înainte.

Rămân al D-Voastră stimător.

Un membru al Reun. Mes. Rom.
din Sibiu.

*

La răspunsul acesta nu ne putem bucura, pentru că-i lipsește sâmburul. De oare-ce acest domn, care a binevoit a scrie acest răspuns, cine-o fi? îmbrăcat în reverendă (ciuhă) sau civil, asta puțin ne impoartă, destul atâta, că e un om fricos, care nici numele nu cutează a și-l subscrie atunci, când e vorba de o chestie importantă, cum e și asta, care trebuie lămurită, prin coloanele ziaristice.

Iar că cine ia dat directiva și cum ia dat-o acestui domn, să scrie acest răspuns, iarăși nu ne privește, destul atâta, că cuiu iasă din sac, precum își arată fățărnicia clericalo-națională pe subt ascuns și pentru astea am și dat loc răspunsului de mai sus.

Inșă acum să luăm răspunsul sub critică.

Autorul răspunsului zice: Că a-și fi greșit atunci, când spun, că Reuniunile Meseriașilor Români sunt una și aceeași ca „Legényegylet“-urile catolice și caută să-mi documenteze deschilinirea din aceste două, inșă așa să vede, că nu-mi poate da explicație corectă, pentru-că argumentele ce dânsul le aduce sunt atâta, că lipsește din ele, ce deschilînește Reuniunile față de Legényegylet-uri? Și asta tot eu am să io spun, adecă: *In Legényegylet-uri să vorbește ungurește, pe când în Reuniuni românește.*

Asta ar fi deschilinirea.

Așadară deschilinirea nu e așa mare după-cum ar dori autorul răspunsului să ni-o arate.

Educație membrilor în petreceri, dă întocmai așa „Legényegylet“-urile, cum dă Reuniunile. Inșă nu petrecerile ar trebui să fie țânta Reuniunilor, și țânta ar trebui să fie o educație serioasă pe bază culturală modernă și numai după aceea petrecerile.

Pentru-că trebuie să aveți și D-Voastră în vedere aceea, că muncitorul din petreceri n'are să-și lumineze creierul și din contră și-l tâmpește mai mult.

Iarăși cât privește atragerea atențiunei, c'am fost rău informat asupra foilor ce vin la Reuniune, o cred asta, inșă nu pot crede aceea, că la Reuniune ar merge foi românești democratice, aș dori ca să cunosc barem una foaie democrată românească ce apare în Ungaria.

Iar eu privire la bibliotecă nu pun la îndoială, că nu ar exista în biblioteca Reuniunii cărți cu literatură modernă, inșă așa să vede, că Reuniunea le ține de lux și nu atrage atențiunea membrilor, ca astea să fie cetite și mai bine lasă membrii ca să citească o astfel de literatură bolnavă, care nu corespunde timpului de față. Pentru-că membrii însuși nu cunosc literatura modernă ce o au în Reuniunea lor, și mai mult se bucură de foarte interesantele romane senzaționale și de haiducii codrilor.

Inșă acuma trebuie să arăt că dl autor al răspunsului vine de se contrazice d-sa singur. La început d-sa spune, că în „Legényegylet“-uri se dă o educație membrilor pe baze pur și simplu religioase, pe când în Reuniunile românești o educație modernă, iar pe sfârșite zice, că muncitorimea română în general trebuie crescută în primul rând pe baze religioase și numai după aceea pe baze socialdemocrate.

Noa, dle! Vedeți cum sunteți de greșit în ceea-ce a-ți voit a spune. Voința D-Voastră ar fi fost să arătați modernismul, inșă arătați vechismul, ce există încă azi în Reuniunile românești. Pentru-că azi religia numai corespunde de ideu modernă, ia și-a trăit traiul, acuma-i pe sfârșite.

Omul de copil mic îi crescut pe baze religioase, inșă când e mare, la tot cazul muncitorul, are lipsă de-o cultură modernă, democrată, spre a-și cunoaște atât rolul cât și chemarea sa de muncitor în timpurile critice de față.

Cu religia, muncitorul nu merge departe, pentru-că de geaba te-ai ruga la ceruri, dacă n'ai pâne, ca să-ți dea, că cerul nu se-ndură, dacă tu însuși nu ți-i căuta-o ca să ai.

Și ca să nu fiți iarăși în eroare dle autor cu privire la ținuta noastră față de religie, îmi țin de datorință a esplica următoarele:

Partidul socialdemocrat își are un punct în programul seu cu privire la religione, care zice: *Religiunea este o cauză privată.* Așadară puteți vedea, că nu suntem contra ei, ci fiecare poate să creadă în aceea ce el voește.

Și ca să lămurim chestia, care după D-Voastră ar fi lămurită, trebuie să declar, că muncitorimea română, pentru a ajunge la o cultură modernă, care să corăspundă situației în care se află ea azi, pentru a-și cunoaște din toate punctele de vedere chemarea sa de muncitor, precum a-și câștiga un traiu și un viitor mai bun, și a sta la un nivel atât de înaintat, după-cum stă muncitorimea conștiință de alte naționalități de pe întreg globul pământului; numai așa va putea ajunge la realizarea acestora, în primul rând dacă e organizată în partidul socialdemocrat internațional, care e bazat pe luptă de clasă.

Deci baza religiei, pe care sunt crescuți membrii Reuniunilor românești, nu e valabilă în timpul prezent, pentru-că nu inșamnă progresarea muncitorimei române, pentru-că conducătorii Reuniunilor românești nu pot să spună în privința culturii, de unde am plecat și unde am ajuns, decât: *de unde am plecat, acolo am și rămas.* Unii vor fi cari vor zice: Cum se poate? Că doar Reuniunea Meseriașilor Români din Sibiu, are palat? Inșă ce are de-a face palatul, dacă ne lipsește cultura modernă? Progresul nu înseamnă în palate ci în cultură.

Până atunci, până-când în Reuniunile românești, nu s'o da o educație modernă sănătoasă membrilor, nu putem declara chestia de lămurită.

Precum credem și așteptăm chiar, că doar și-o lua curajul vre-un membru din comitetul reuniunei Sibieniene a declara, dacă părerea comitetului e: ca să nu aboneze foi muncitorești, ca membrii să nu plece pe căi rătăcite, sau că nu.

Iar la caz dacă ni-se va mai trimite vre-o declarație sau răspuns, atunci mult mai frumos ar fi a discuta pe față și nu ca acum eu autorul răspunsului din tufiș.

Pentru-că socialiștilor le place a discuta și a spune părerile lor pe față ori-și-cui.

Atât de-ocamdată.

Aurel Cristea.

APEL

cătră muncitorimea română din America:

Frați Români!

Nu de bună voie a-ți părăsit țara în care v'ați născut și față de care v'ați făcut datorie, nu de bună voie v'ați părăsit coliba, bordeiul, casa, masa și vatra, nu de bună voie v'ați părăsit familia, nevasta și scumpii și dragii voștri copilași, ci de sălă, de lipsă și de mizeria ce-a neagră, ce-ați îndurat-o aici, a-ți fost siliți să luați drumul cel lung, peste țări și peste mări spre o lume nouă cu acea speranță, că vă veți întoarce iarăși într'ai voștri, inșă cu bani, ca să începeți o nouă viață cu familia voastră.

Inșă durere, că nu vă cam reușește planul, ce în America cruțați, aici prădați, aici munca nu vi-se plătește, dar biruri vă pune să plătiți, și nu-i nimenea cine-ar ridica cuvântul în interesul vostru.

De aceea ne ținem de datorință a face acest apel cătră voi din cauză, că aici nu v'ați putut mișca, nu v'ați putut organiza pe baze socialdemocrate, pentru-că a-ți fost strânși în lanțuri, de popă, jandar, notar comunal și de solgăbirău, pe când acolo, în America, sunteți liberi ca pasărea în aer, profitați de ocaziune și organizați-ți pe baze socialdemocrate, căutați organizații-

nile tovarășilor unguri, cari sunt foarte puternice și se estind peste întreg teritoriul Statelor-Unite, și cereți sprijinul lor, ca să înființați și voi în fiecare oraș unde se află români secțiuni românești ale partidului socialdemocrat internațional.

Până acum s'a înființat secțiuni românești în Erie, Pennsylvania și în Cincinnati, Ohio, căutați și înființați și în Canton, Cleveland, Chicago, Yonstown, Pittsburg, Bradok, etc.

Afară de astea, *căutați și răspândiți unicele foi românești muncitorești ce apar în Ungaria „Adevărul” și „Glasul Poporului”, cari luptă pentru drepturile poporului apăsător.*

Un muncitor român să nu fie în America care să nu cetească și să nu răspândească foile partidului socialdemocrat din Ungaria „Adevărul” și „Glasul Poporului”.

Amândouă costă la an pentru America: **1 dolar.**

Frați Români din America! Agitați cât mai mult în interesul foilor noastre.

CRONICA.

— **De-ale muncitorimeii române din Budapesta.** Duminecă, în 13 Iunie muncitorimea română din Budapesta au venit într'un număr destul de frumos, la sediul secțiunii noastre, unde după o discuție contradictorie au luat hotărârea următoare: De oare-ce sunt foarte multe familii românești, precum muncitori români în Budapesta, cărora nu li-s'a dat ocaziune de-a vedea frumoasa piesă teatrală, predată deja de muncitorimea română din Budapesta încă în luna Martie, „Fetele din fabrică”, deci la dorința acestora, muncitorimea română organizată din Budapesta va aranja pe ziua de 20 August, cu ocaziunea sărbătorii Sfântului Ștefan, fiindcă atunci vin și mulți români din provincie în capitală, o mare petrecere românească, împreună cu tablou vivanț, piesă teatrală „Fetele din fabrică”, declamațiuni și dans.

Tovarăși, agitați în interesul petrecerii. — **Comitetul regnicolar român** roagă pe tovarășii aceia, cari sunt în comitetele conducătoare ale secțiunilor noastre românești, ca să le comunice cum stau secțiunile.

Comitetul regnicolar în fiecare Marti seara la orele 8 își ține ședințele la „Munkás-Otthon” în Arad.

— **O nouă Reuniune în Pesta.** Planul e deja făcut, niște băiețandri nu sunt îndestulți cu activitatea comitetului secțiunii socialdemocrate române din Budapesta, ca nu slobod panglici naționale pe nări, și nu fac agitație în interesul alcoolului. Zic: Că ce să asculte ei conferințe științifice, că doar ei vin să-și petreacă și d'al de astea. Ei ce să le faci, is tinerei băieții, încă mintea nu-i coaptă. Vre-o 5—6 s'au hotărât a înființa din nou vechea Reuniune a meseriașilor români din Budapesta, care a fost bazată și noua încă să fie bazată pe petreceri și alcool. Inșă după-cum suntem informați, s'a născut moartă. Ei, ce să-i faci?

— **Prima înmormântare fără preot în Suedia.** Tovarășul Almskongs din Kalmar, a fost pedepsit la 3 luni temniță, pentru-că n'a voit să-și îplinească serviciul militar. În temniță a murit și Duminecă i-a fost înmormântarea. Inșă legile Svediei, nu permite ca să fie cineva fără confesiune și să fie înmormântat fără preot. Inșă cu toate că sieriul tovarășului Almskongs era acoperit cu postav roșu, totuși a venit și preotul. Dar înainte de ce și-ar fi început ceremonia, tovarășul Björklind și-a început vorbirea de adio. Preotul a voit să-l întrerupă în mai multe rânduri, dar nu ia reușit.

Iar la urmă și cantorul a început împreună cu preotul la slujbă, când cei 5000 de muncitori prezenți au început să cânte *Internaționala*, după care preotul și cantorul au plecat.

Iar la mormânt au desfăcut un puternic stindard negru, pe care era scris următoarele cuvinte: „Te-a omorât societatea, însă noi ne-om răzbuna pentru asta.” Poliția a privit cum preotul zadarnic se sfârma, iar procuratura totuși a pornit cercetare în contra muncitorului Björklind.

— **„Rușinea”.** Duminecă dimineața în Bulevardul Lipot Nr. 26 din Budapesta o servitoare V. Iulia, a dat naștere unei fetișoare. Locuitorii au găsit noul născut mort. Mama declară, că mort la adus pe lume. Micul cadavru, fu transportat la morgă, iar mama la spital. Acum s'a pornit cercetare, dacă nu nenorocita fată și-a omorât copilul. Cu tatăl, legea n'are nimic. Asta-i ticălosul sistem al societății putrede de azi.

— **In loc de pâine, cunună.** În timpul cât a ținut în America criza economică nu era săptămână, ca în New-York mizeria fără margini, să nu facă 1, 2 sau mai mulți muncitori fără de lucru sinucigași.

Inșă comitetul pentru ajutorarea muncitorilor fără lucru au hotărât ca să decoreze cu cununii morminții sinucigașilor pentru mizerie.

Și cu asta ar vrea să-și arate humanismul societatea de azi, ai da muncitorului după moarte cunună, iar în viață mizerie.

— **Să ne împlinim datorința.** O hotărâre adusă de reprezentanții muncitorimeii din Ungaria, în cel din urmă congres al partidului socialdemocrat, care între altele zice, că: Numai *acel muncitor își îplinește datoria conștient față de partid care e abonent la foaia „Népszava”, ear dacă nu știe ungurește, să fie ca abonent al foilor „Adevărul”, „Glasul Poporului”, sau a celorlalte foi ale partidului, scrise în diferite limbi.*

Tovarăși, să ne împlinim datorința.

Din sindicate.

De-ale muncitorilor constructori.

Comitetul central a luat hotărârea, ca începând dela 13 Iunie și până la 27 Iunie să țină în 60 de orașe mai mari adunări de muncitori constructori, cu următoarea ordine de zi:

1. Starea muncitorilor constructori din Ungaria.

2. Politica meșterilor constructori.

3. Ce-avem de făcut?

În aceste adunări avem ca să ne consfătuim laolaltă, că ce-avem de făcut, și cum trebuie să luptăm pentru a ne aduce cerințele la îndeplinire.

De aceea dela aceste adunări să nu lipsească nici un muncitor zidar, precum nici bărdășii.

Aici dăm acele orașe, unde se află și români. De exemplu: Adunări se țin la *Petrojeni*, 17 Iunie la 7 ore seara; *Lugoj*, 18 Iunie la 7 ore seara; *Timișoara*, 20 Iunie la 9 ore înainte de amiază; *Vârșet*, 24 Iunie la 7 ore seara, *Panciova*, 25 Iunie la 7 ore seara.

La aceste adunări va fi ca referent tovarășul *Anton Gollub*, care știe vorbi și românește.

In atențiunea colegilor zidari! Un lucru nu cam îmbucurător a comis niște colegi zidari români la Alba-Iulia. Au voit să strice ordinul de lucru, se lucreze în contra organizațiunii, și acești colegi cari nu și-au cunoscut datorința de muncitori conștienți sunt următorii: Mihaiu Străgian, Ioan Rugia, Gheorghe Plesia, Nicolae Muică, Mitru Hăprican, aceștia au fost șterși și din rândul membrilor, iar boicotat pe-o lună a fost Năstasă Totoian. Deci însemnați-vă colegi numele acestora.

Arad. Lucru știut este, că între uniunea îndărjiților și între muncitorii zidari din Arad, până acum nu au ajuns la împăcare și deci Aradul pentru muncitorii constructori e închis. Inșă uniunea îndărjiților a plătit cu bani pe niște agenți, ca să călătorească în întreaga țară, spre a le aduce spărgători de grevă, însă nu le-a reușit

agenților, decât în Budapesta a găsit 5, cari s'au învoit a merge la Arad, ca să fie spărgătorii solidarității muncitorimeii constructoare Aradană.

Inșă doi dintre ei au luat lucru în accord (cu ruptu), pe aceștia îi publicăm cu numele, ca să- cunoască toți colegii constructori din țară, cari sunt: *Riszner Károly* și *Palotai György*. De aceea atragem atențiunea muncitorimeii constructoare din întreaga țară, ca atunci când li-se dă ocaziune. să-i răsplătească după merit. Aradul e închis pentru muncitorii constructori.

Hunedoara. Lucrările meșterului zidar Havasi Sándor, sunt puse sub boicot.

Zirc. Meșterii tăgăduesc pretinderile muncitorilor, nu voesc ca să știe de nimic. Lucrările meșterilor din Zirc, odichnesc. Zircul e de ocolit.

Baja-Mare. Lupta lucrătorilor zidari continuă înainte. Solidaritatea între lucrătorii de aici, pildă ne poate servi. Spun, că sunt în stare a aduce ori-ce jertfă, dar dreptul nu și-l lasă. De aceea rog pe lucrătorii conștienți din întreaga țară, ca atâta timp cât durează lupta, să nu călătorească la Baja-Mare.

SCRISORI.

Ibașfalău

Tovarășe Redactor!

De oare-ce văd, că muncitorimea Română e atât de 'napoiată, vă rog a da loc următoarei scrisori în prețuita noastră foaie „Glasul Poporului”:

Frați Români! Muncitori!

Lucru știut este, că muncitorimea nu va putea înainta pe calea cea adevărată, până atunci, până-când nu se va organiza pe baze socialdemocrate internaționale.

Așadară frați români, muncitori de pământ și muncitori dela fabrici, una ne rămâne, ca să aducem dreptatea la lumina zilei:

Să ne organizăm într'un mănunchiu, să nu căutăm *deschilinire de neam și de religie*. Una să fim cu toții — *socialiști*, și atunci vom putea să ne cucerim drepturile noastre de oameni.

Să țineți adunări în fiecare sat. Să înștiințați, și să cereți sfat dela redacția foilor noastre „Adevărul” și „Glasul Poporului” despre înființarea secțiunii și numele curat a celor ce s'a ales în comitet. Și atunci de aici veți căpăta răspuns cum și în ce formă să lucrați.

Apoi cu toții să abonăm foile noastre „Adevărul” și „Glasul Poporului” cari sunt mai eține decât toate celelalte foi românești și mai bune pentru noi muncitorii români, cari costă laolaltă 2 coroane la an.

Deci cred, frați români, dela sate și orașe, că cuvintele mele o să aibă răsunet în inimile voastre — *să ne organizăm!*

Cu dragoste frățescă:
Petru Serindan, econom.

Poșta redacției.

Flamarion. Frumos pseudonimul, dar prost articolul. Pe cine-l privește, că d-ta ai mâncat în București, ciorbă de burtă? Spanacuri de astea nu publicăm.

V. D. P. în Sibiu. Vrei să vii la Pesta? Scriemi. Salut pe M. Serbus.

Pop, Arad. Scrisoare primești, curând.
Demian, Arad. Tu ce-i de nu-mi răspunzi? Aștept. Serbus.

Marincu. Ce-o fi cu abonamentele.
Ludovica Trifan, Sibiu. Bani i-am primit, foi merg.

G. Cristea, Brașov. Bani i-am primit, iar foile le trimitem regulat. Numai agitație din răsputeri. Salut.

Tovarășilor din Canton și Erie, Pa. (America-de-Nord). Foi de agitație și în rândul acesta v'am trimis. Pe lucru numai. Inainte!

Bomba. Mai lăsați-o pustiului. E deja la locul destinat. O exploda în gunoaietele din Kőbánya.